

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.411.002.02.2022

Łukasz Salwarowski
Prezes Zarządu
Stowarzyszenie Manko
ul. Siarczki 16
30-698 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/22/504 – Realizacja programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz wybrane organizacje pozarządowe

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Manko, ul. Siarczki 16, 30-698 Kraków (<i>Stowarzyszenie</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Salwarowski, Prezes Zarządu, od 4 stycznia 2005 r. (akta kontroli str. 3-8, 83-84)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie. 2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Paweł Lipowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/157/2022 z 16 listopada 2022 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2021-2022 Stowarzyszenie zrealizowało projekty dotowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, uzyskując zakładane efekty i przestrzegając zasad wykorzystania środków w ramach zleconych zadań.

Kontrolą objęto projekty realizowane przez Stowarzyszenie w 2021 r.: *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej (Patriotyczny Głos Seniora)* oraz *Głos Seniora TV – Bezpieczny i Aktywny Senior (Bezpieczny i Aktywny Senior)*, w ramach Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 (Program)³. W ramach realizacji projektów:

- Stowarzyszenie zrealizowało dotowane zadania zgodnie z danymi zawartymi w: ofertach, umowach i sprawozdaniach oraz zgodnie z regulaminem konkursów Programu (edycja 2021);
- opis poszczególnych działań (odpowiednio: 12 i 9) był spójny z planowanymi terminami ich realizacji oraz zestawieniem kosztów realizacji projektów;
- we właściwy sposób udokumentowano realizację poszczególnych zadań, przy czym w przypadku części z dokumentów wytworzonych w ramach obu projektów (trzy rodzaje dokumentów) stwierdzono nieprawidłowości w sposobie prowadzenia dokumentacji;
- Stowarzyszenie wykorzystało w całości dotację w ramach obu projektów zgodnie z przeznaczeniem (nie uzyskano przychodów, w tym odsetek bankowych);
- poziom wynagrodzeń osobowych wypłacanych przy realizacji dotowanych zadań nie naruszał zasad konkursu, podana w sprawozdaniu wartość kosztów pokrytych z wkładu osobowego nie została zawyżona;
- Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową oraz ewidencję operacji dokonywanych w ramach projektów w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych;
- rozliczane wydatki faktycznie poniesiono w okresie realizacji każdego z projektów, wydatki te były prawidłowo udokumentowane;
- do pomiaru rezultatów przyjęto skwantyfikowane wskaźniki i prawidłowo podano ich wartości (przyjęte wskaźniki właściwie weryfikowały realizację celu w ramach każdego z projektów).

Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości związane z brakami formalnymi w dokumentowaniu poszczególnych zadań i nie wpłynęły na realizację projektów.

---

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Program został ustanowiony uchwałą Nr 167 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. (M. P. poz. 1125).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadań publicznych określonych w umowach

Opis stanu faktycznego

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w KRS 4 stycznia 2005 r.⁵ Jego celem było prowadzenie i wspieranie działalności w zakresie zadań publicznych, m.in. promowania: wolności słowa i demokracji; świadomych, aktywnych i odpowiedzialnych postaw społecznych; etyki biznesu i działań antykorupcyjnych; wrażliwości społecznej i ekologicznej, a także prowadzenia działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym. Statut Stowarzyszenia przewidywał po 31: rodzajów zadań publicznych oraz rodzajów działań (w tym w kategoriach: artystycznych, naukowych i prorozwojowych, medialnych i proekologicznych). Stowarzyszenie funkcjonowało od 2012 r. jako organizacja pożytku publicznego; prowadziło odpłatną i nieodpłatną działalność statutową oraz posiadało oddziały w: Warszawie, Lublinie i Łodzi.

(akta kontroli str. 3-8, 83-87, 97-114)

W latach 2021-2022 na podstawie umów o realizację zadania publicznego zleconych w ramach Programu Stowarzyszenie realizowało pięć projektów, z których kontrolą objęto dwa z edycji 2021:

- *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej;*
- *Głos Seniora TV – Bezpieczny i Aktywny Senior.*

Stowarzyszenie realizowało ww. projekty na podstawie umów zawartych 6 sierpnia 2021 r. z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS). Zlecenie ww. zadań publicznych odbywało się na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶.

(akta kontroli str. 9, 10-22, 48-60, 88-96)

Stowarzyszenie złożyło oferty na realizację obu ww. zadań 26 marca 2021 r. odpowiednio w ramach priorytetów określonych w Programie: *P1 Aktywność społeczna*⁷ oraz *P4 Przygotowanie do starości*⁸. Wskazano w nich oddziały terenowe Stowarzyszenia w Warszawie i w Łodzi. Oferty uzyskały po ocenie merytorycznej dokonanej przez MRiPS odpowiednio: 98 i 100 pkt (stan na 10 czerwca 2021 r.)

Termin realizacji zadań oraz poniesienia wydatków ustalono w ofertach od 1 maja do 31 grudnia 2021 r.⁹

Całkowity koszt zadania wynosił odpowiednio:

- *Patriotyczny Głos Seniora*: 273,5 tys. zł (dotacja wynosiła 245,6 tys. zł);
- *Bezpieczny i Aktywny Senior*: 246,4 tys. zł (dotacja wynosiła 218,9 tys. zł).

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Nr KRS: 0000225549. Statut Stowarzyszenia sporządzono 14 grudnia 2004 r. (zmian dokonano: 11 maja 2012 r. i 8 grudnia 2016 r.).

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 ze zm.

⁷ Priorytet ten miał obejmować działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie seniorów mniej samodzielnych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zainteresowania i zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy.

⁸ Priorytet ten miał być realizowany poprzez wzmocnienie trwałych relacji międzypokoleniowych, kształtowanie empatycznych postaw wobec osób starszych oraz upowszechnianie pozytywnego wizerunku osób starszych, a także zwiększanie bezpieczeństwa seniorów.

⁹ Termin 1 maja 2021 r. wynikał z terminów procedury konkursowej.

Stowarzyszenie zobowiązało się do przekazania na realizację obu projektów środków własnych po 5 tys. zł. Wysokość wkładu osobowego określono odpowiednio na: 22,9 tys. zł i 22,5 tys. zł; nie przewidziano wkładu własnego w postaci rzeczowej. Procentowy udział wkładu własnego (środków finansowych i wkładu osobowego) wyniósł odpowiednio: 11,3% i 12,6% (wymagano co najmniej 10% wartości dotacji). Nie przewidywano innych źródeł finansowania zadań, w tym publicznych oraz nie przewidywano wpłat i opłat adresatów zadań.

Śródki na realizację projektów Stowarzyszenie otrzymało 13 sierpnia 2021 r. Wszystkie płatności Stowarzyszenie dokonało terminowo, tj. do końca 2021 r.¹⁰

(akta kontroli str. 10-47, 48-60, 61-75, 668-678, 692-703, 704, 705-706, 707)

W toku realizacji kontrolowanych projektów nie zmieniano zakresu działań w odniesieniu do złożonych ofert.

(akta kontroli str. 115-116, 117-119)

Oferty na realizację kontrolowanych projektów wskazywały:

- realizację zadań na terenie całej Polski;
- grupę docelową: seniorów indywidualnych oraz m.in. działających w gminnych radach seniorów, klubach seniora, uniwersytetach trzeciego wieku (*UTW*) i organizacjach seniorskich;
- sposób rozwiązywania problemów/zaspokajania potrzeb grupy docelowej odpowiednio:
  - m.in. korzystanie z nabytych umiejętności, zdobywanie nowych oraz poświęcanie czasu na realizację marzeń, pasji i planów;
  - m.in. dotarcie do seniorów w ich domach z narzędziami medialnej aktywizacji oraz wsparcie psychiczne seniorów poprzez umożliwienie im dostępu do pomocy, informacji, porad ekspertów, aktywności i rozrywki;
- komplementarność z innymi działaniami podejmowanymi przez Stowarzyszenie;
- całkowitą liczbę beneficjentów w wieku 60+: 95 tys., w tym 30 tys. osób niepełnosprawnych (w każdym projekcie);
- opis zakładanych rezultatów realizacji każdego z projektów, zakładanych zmian społecznych oraz trwałości rezultatów projektów.

(akta kontroli str. 23-38, 61-75, 120-121, 122-138)

Sprawozdania końcowe z wykonania ww. projektów sporządzono według wzoru i dostarczono do MRiPS w wyznaczonym terminie, tj. 30 stycznia 2022 r. Sprawozdania zostały zaakceptowane przez MRiPS odpowiednio: 31 marca i 1 kwietnia 2022 r. (poprawione sprawozdania Stowarzyszenie złożyło 20 marca 2022 r. – uwagi MRiPS dotyczyły pojęcia *beneficjenta* w projektach). Stowarzyszenie nie składało sprawozdań częściowych z realizacji kontrolowanych przez NIK projektów.

(akta kontroli str. 388, 389, 390, 391, 392, 393, 704, 705, 708-709)

W sprawozdaniach nie wskazano odstępstw w realizacji działań w ramach obu projektów względem pierwotnych planów wskazanych w ofertach oraz osiągnięcia przychodów, w tym z tytułu odsetek bankowych od przekazanych dotacji. Działalność Stowarzyszenia w ramach projektów miała charakter nieodpłatny (nie pobierano opłat lub wpłat od ich adresatów); informację w tym zakresie podano w ofertach.

(akta kontroli str. 39-47, 76-82, 115-116, 117-119, 388, 389)

MRiPS nie kontrolowało realizacji projektów objętych kontrolą NIK.

(akta kontroli str. 388, 389)

¹⁰ W przypadku projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior* różnica kosztów pomiędzy faktycznym wykonaniem zadań a kwotą dotacji wyniosła 0,01 zł (dotyczyło to składu graficznego magazynu *Głos Seniora – Bezpieczny Senior*); środki te Stowarzyszenie zwróciło na rachunek MRiPS (5 stycznia 2022 r.).

W ramach realizacji poszczególnych działań w kontrolowanych projektach Stowarzyszenie nie wskazało w sprawozdaniach końcowych osiągnięcia przychodów.
(akta kontroli str. 388, 389)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że Stowarzyszenie sprawdzało kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe osób (lub podmiotów) zatrudnionych przy realizacji zadań w oparciu o własne wymagania naboru, a także własną praktykę projektową. Dodał, że przystępując do realizacji zadań Stowarzyszenie dążyło do uzyskania efektów o wysokiej jakości, co wiązało się ze współpracą z osobami (lub podmiotami), które mogły zapewnić takie efekty.

Ocenie podlegało: wykształcenie, doświadczenie zawodowe, udział w analogicznych zadaniach, dodatkowe kompetencje, zainteresowanie działaniami społecznymi, znajomość *środowiska seniorskiego*. Prezes Zarządu dodał, że Stowarzyszenie stosowało zasady niedyskryminacji ze względu na wiek i promowało zatrudnianie seniorów.

(akta kontroli str. 115-116, 117-119)

W ramach kontrolowanych projektów Stowarzyszenie współpracowało z 10 osobami (osoby otrzymujące wynagrodzenie oraz wolontariusze).

W ofertach na realizację ww. projektów Stowarzyszenie wskazało opis kwalifikacji zawodowych odpowiednio: ośmiu i sześciu osób mających realizować zadania (cztery osoby wchodzące w skład organów Stowarzyszenia wskazano w obu projektach). Opis ten zawierał wskazanie dotychczasowych doświadczeń w realizacji zadań publicznych podobnego rodzaju.

Wskazanie, które z zadań publicznych realizowane były przez Stowarzyszenie we współpracy z administracją publiczną dotyczyło wyłącznie Prezesa Zarządu.

(akta kontroli str. 23-38, 61-75, 390, 391, 394-413)

W ofertach na realizację kontrolowanych projektów określono:

- koszt jednostkowy godziny pracy: 40-50 zł¹¹;
- koszt jednostkowy godziny pracy specjalistów: 75 zł, w tym:
  - *Patriotyczny Głos Seniora*: o wartości 11,62 tys. zł i 11,25 tys. zł (rady programowe dwóch kampanii: *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej IV edycja* oraz *Nieznani Bohaterowie Niebios*) – zaliczone do wkładu własnego osobowego (wolontaryjnego);
  - *Bezpieczny i Aktywny Senior*: o wartości 11,25 tys. zł i 11,25 tys. zł (asystenci redaktora: numeru specjalnego *Ogólnopolskiego Głosu Seniora – Bezpieczny Senior* oraz telewizji internetowej *Głos Seniora TV*) – zaliczone do wkładu własnego osobowego (wolontaryjnego);
- koszt jednostkowy 80 zł: *Patriotyczny Głos Seniora* – redaktor publikacji *Nieznani Bohaterowie Niebios* oraz *Bezpieczny i Aktywny Senior* – redaktor ww. telewizji internetowej (o wartości odpowiednio: 5 tys. zł i 16 tys. zł).

Członek Zarządu wyjaśniła, że koszt jednostkowy określony na 80 zł był ustalony na podstawie stawek obowiązujących w poprzednich latach, a także w analogicznych funkcjach w podobnych projektach. Dodała, że ustalona stawka znajdowała się w dolnym przedziale stawek rynkowych.

W obu kontrolowanych projektach nie ujęto innych kosztów (składników) wynagrodzenia personelu.

(akta kontroli str. 23-38, 61-75, 754-843, 844-900, 901-954, 1034-1035, 1036-1039)

W przypadku obu kontrolowanych projektów członkowie Zarządu Stowarzyszenia (Prezes i Członek) złożyli *oświadczenia o pracy społecznej członków Stowarzyszenia*.

¹¹ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. poz. 1778), od dnia 1 stycznia 2020 r. minimalna stawka godzinowa wynosiła 17 zł; stawki takiej nie określono w 2021 r.

Oświadczenia wskazywały na wykonanie działań obejmujących m.in. pomoc organizacyjną przy realizacji projektów. Szacowana wartość wykonanej w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2021 r. pracy wynosiła każdorazowo 1,25 tys. zł (25 zł za godzinę). Prezes Zarządu i Członek Zarządu świadczyli również usługi odpłatne w ramach realizacji każdego z projektów.

Dalszy opis w tym zakresie znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 390, 391, 414-418, 1056)

Stowarzyszenie zawarło porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich (15 i 17 maja 2021 r.) w przypadku:

- *Patriotycznego Głosu Seniora* z trzema osobami, każdorazowo dla czynności związanych z *konsultacją i doradztwem w ramach rad programowych dwóch kampanii* (každorazowo 50 godz. według stawki 75 zł);
- *Bezpiecznego i Aktywnego Seniora* z dwoma osobami, dla czynności *asystentów redaktorów* (každorazowo 150 godz. według stawki 75 zł).

Do ww. porozumień dołączono *karty czasu świadczenia wolontariatu*. Kwoty pracy ww. wolontariuszy stanowiły wkład własny Stowarzyszenia w każdym projekcie.

(akta kontroli str. 390, 391, 414-461)

W obu kontrolowanych projektach:

- nie przekroczono limitów kosztów związanych z obsługą realizacji zadań;
- w ramach kategorii *Koszty realizacji działań merytorycznych* nie rozliczono wydatków osobowych dotyczących kategorii *Koszty administracyjne (obsługi zadania publicznego)*;
- nie rozliczono większych udziałów danego rodzaju kosztów funkcjonowania Stowarzyszenia.

(akta kontroli str. 115-116, 117-119)

W sprawozdaniach z obu kontrolowanych projektów prawidłowo wykazano kwoty *Kosztów administracyjnych* (odpowiednio: *koordynacji i księgowości oraz koordynacji*).

Odpowiadając na pytanie w jaki sposób rozliczono koszty księgowości w ramach projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior*, Prezes Zarządu wskazał, że Stowarzyszenie było rozliczane przez zewnętrzne biuro księgowe, które obsługiwało Stowarzyszenie w pełnym zakresie na podstawie miesięcznej stawki. Dodał, że *koszty te były rozłożone w budżetach różnych projektów, jak i środkach własnych Stowarzyszenia*.

(akta kontroli str. 39-47, 76-82, 704, 705-706)

Stowarzyszenie prowadziło odrębną ewidencję księgową dla obu projektów; nie prowadzono ewidencji pozaksięgowej dla (poszczególnych) kategorii kosztów.

(akta kontroli str. 651-667, 679-691, 1034-1035, 1036-1039)

W wyniku badania wszystkich faktur VAT / rachunków w ramach obu kontrolowanych projektów stwierdzono, że:

- Stowarzyszenie w sposób zgodny z *Regulaminem otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 Edycja 2021 (dalej: Regulamin)* dokonywało wydatków na pokrycie kosztów: kwalifikowanych i niekwalifikowanych;
- *Koszty administracyjne* stanowiły odpowiednio: 6,7% i 4,9% wartości dotacji (limit wynosił 20%), przy czym:
  - koszty obsługi finansowo-księgowej (tylko w projekcie *Patriotyczny Głos Seniora*), jako usługi, (5,2 tys. zł) stanowiły 2,1% wartości dotacji (limit wynosił 10%);
  - koszty koordynacji projektu wyniosły odpowiednio: 11,2 tys. zł (224 godzin) i 10,8 tys. zł (270 godzin), stanowiąc 4,6% i 4,9% wartości dotacji (limit wynosił 10%).

W ww. kosztach nie zakładano kwot wkładu własnego: finansowego i osobowego¹²;

- Koszty realizacji działań merytorycznych (w tym koszty promocji) odnoszące się do wydatków związanych bezpośrednio z realizacją każdego projektu stanowiły odpowiednio: 93,3% i 95% wartości dotacji (bez uwzględnienia kwot wkładu własnego: finansowego i osobowego; limit wynosił co najmniej 80% dotacji).

Koszty te obejmowały koszty promocji; opłacenia druku materiałów informacyjnych i promocyjnych; wynagrodzenia specjalistów/usługodawców realizujących zadania oraz innych osób zatrudnionych specjalnie na potrzeby projektu.

(akta kontroli str. 39-47, 76-82, 651-678, 679-703, 754-843, 844-900, 901-954)

Stowarzyszenie dysponowało:

- oświadczeniami przekazania 666 szt. publikacji *Nieznani Bohaterowie Niebios* (m.in. do gmin, muzeów, osób fizycznych i organizacji pozarządowych);
- listami/raportami dystrybucji/wysyłki¹³:
  - *Głosu Seniora* (Nr 56) *Bezpieczny Senior*: 7,6 tys. egzemplarzy oraz od września do grudnia 2021 r. 9 tys. do jednostek samorządu terytorialnego (dalej: j.s.t.);
  - *Głosu Seniora* (Nr 57) *Patriotyczny Głos Seniora*: 11,9 tys. egzemplarzy podczas przedsięwzięć Stowarzyszenia oraz przez podmiot zewnętrzny, a także od listopada do grudnia 2021 r. 4,2 tys. do j.s.t.;
- oświadczeniami *Ambasadorów Głosu Seniora* (osoby fizyczne) przekazania ww. *Głosu Seniora* (Nr: 56 i 57) od listopada 2021 r. do grudnia 2022 r. o dystrybucji do *organizacji seniorskich* i seniorów na terenie kraju, w tym na Ukrainie;
- raportami dystrybucji folderów¹⁴:
  - *Nieznani Bohaterowie Niebios*: 5,1 tys. egzemplarzy podczas przedsięwzięć Stowarzyszenia od listopada do grudnia 2021 r. do j.s.t.;
  - *Stop Manipulacji, nie daj się oszukać!* 6,6/7,9 tys. egzemplarzy od listopada do grudnia 2021 r. do j.s.t.;
- oświadczeniem Wójta Gminy Gdów (z lipca 2021 r.) objęcia patronatem honorowym kampanii *Nieznani Bohaterowie Niebios*;
- listami uczestników czterech konferencji projektu *Patriotyczny Głos Seniora* (od kwietnia do grudnia 2021 r., w których wzięło udział od 10 do 32 osób);
- listami obecności na warsztatach *Bezpieczny Senior* (sześć spotkań w okresie od lipca do grudnia 2021 r., w których wzięło udział od 16 do 48 osób).

Dalszy opis w tym zakresie znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str. 390, 391, 462, 463-528-539, 540-541, 542-553, 554-561, 562)

W przypadku obu kontrolowanych projektów Stowarzyszenie przestrzegało zasady obrotu bezgotówkowego, przy czym w ramach realizacji projektu *Patriotyczny Głos Seniora* (zadanie: *Organizacja lokalnych spotkań edukacyjnych zespołów wolontariackich*) dokonano sześciu płatności gotówkowych za koszty paliwa o łącznej wartości 1 375,29 zł (z czterech stacji paliw na terenie kraju; od 21 października do 17 grudnia 2021 r.). Koszty te zrefundowano przelewem.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że ww. płatności miały charakter wyjątkowy i realizowane były z powodu braku możliwości zapłacenia kartą płatniczą. Dodał, że spowodowane

¹² Stowarzyszenie nie wykazało m.in. kosztów wykonywania zadań administracyjnych, takich jak opłaty: za telefon/faks, pocztowe, za przelewy bankowe; czynsz; ogrzewanie budynku; zakup lub wypożyczenie składnika majątku, którego wartość początkowa nie przekraczała kwoty 10 tys. zł oraz kosztów wyjazdów służbowych osób zaangażowanych w obsługę projektów.

¹³ Magazyny dystrybuowano za pośrednictwem podmiotu zewnętrznego m.in. do UTW, klubów seniora, gminnych rad seniorów oraz organizacji pozarządowych, a także przekazywano do j.s.t. w ramach programu *Gmina Przyjazna Seniorom*.

¹⁴ Foldery przekazywano także do j.s.t. w ramach programu *Gmina Przyjazna Seniorom*.

to było: brakiem karty płatniczej w danym momencie realizacji zakupu lub awarią terminala płatniczego w jednostce usługowej. *Sytuacje te były losowymi okolicznościami, a brak dokonania zakupu zaburzyłby płynność realizacji planów projektowych.*

(akta kontroli str. 115-116, 117-119, 651- 667, 704, 705-706, 844-900)

W przypadku obu projektów płatności za faktury VAT / rachunki były dokonywane z rachunku bankowego, na który przekazano każdą z dotacji. Stowarzyszenie dysponowało jako jedyny posiadacz odrębnymi rachunkami (lokacyjnymi) dla każdego z projektów (rachunki wskazano w umowach). Płatności w obu projektach dokonywano od 20 sierpnia do 30 grudnia 2021 r., tj. w terminach ich realizacji (ww. zwrotu 0,01 zł dokonano 5 stycznia 2022 r.)¹⁵. Nie dokonywano płatności zaliczkowych (za koszty eksploatacji) od płatności z tytułu podatku dochodowego od wynagrodzeń osób fizycznych oraz składek należnych ZUS.

(akta kontroli str. 668-678, 692-703)

Stowarzyszenie w trakcie kontroli NIK przedstawiło stosowane w 2021 r. procedury rozeznania rynku (bez daty):

- w przypadku zakupu usługi lub towaru o wartości poniżej 20 tys. zł netto: porównanie cen u co najmniej trzech potencjalnych dostawców towarów lub usług, przy czym jako metodologię porównania Stowarzyszenie stosowało: analizę ofert na stronach internetowych lub wywiad telefoniczny albo zapytanie drogą e-mailową albo faktury i rachunki, umowy z analogicznych działań w poprzednich projektach;
- w przypadku zakupu usługi lub towaru o wartości powyżej 20 tys. zł netto: udokumentowanie rozeznania rynku poprzez przeprowadzenie ofertowania i upublicznienie zapytania ofertowego na stronie internetowej wnioskodawcy lub otrzymanie co najmniej dwóch ważnych ofert cenowych, odpowiadających przedmiotowi zamówienia albo faktury i rachunki, umowy z analogicznych działań w poprzednich projektach.

Powyższe zasady nie obowiązywały w przypadku: braku konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze (tzn. istniał tylko jeden wykonawca, który jako jedyny mógł zrealizować zamówienie); istnienia tylko jednego wykonawcy, który miał wyłączne prawo do dysponowania przedmiotem zamówienia, a prawo to podlegało ochronie ustawowej.

Przebieg procesu rozeznania rynku był dokumentowany przez Stowarzyszenie w postaci notatek z rozeznania rynku lub zrzutów ekranów z ofert lub archiwizowania ważnych ofert cenowych.

Wyjaśniając brak oznaczenia dat na ww. procedurach Prezes Zarządu wskazał, że były one przyjęte 1 lutego 2021 r. – w momencie opracowywania budżetów wniosków i kontynuowane były w trakcie przystąpienia do realizacji projektów, ich bieżącej realizacji i rozliczenia końcowego.

(akta kontroli str. 115-116, 117-119, 390, 391, 563, 564-565, 704, 705-706)

¹⁵ W przypadku projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior* został omyłkowo wykonany przelew na rzecz Prezesa Zarządu w wysokości 831,59 zł (23 grudnia 2021 r.). Prezes Zarządu zwrócił ww. środki (27 grudnia 2021 r.) na konto bankowe Stowarzyszenia.

W wyniku badania sposobu dokonania przez Stowarzyszenie rozpoznania cenowego rynku dla kosztów (najwyższych wydatków w każdym projekcie) ustalono, że Stowarzyszenie dokonało rozpoznania w formie pozyskania ofert (w przypadku druku magazynów) i analizy rynku pozostałych kosztów, tj.:

- *Patriotyczny Głos Seniora*:
  - wydruk publikacji: dwie wyceny internetowe z 16 marca 2021 r.;
  - przygotowanie filmów: dwie wyceny (jedna internetowa) z 18-19 marca 2021 r. oraz zapytania e-mailowe z: 7 marca i 14 kwietnia 2021 r.;
  - druk magazynu *Patriotyczny Głos Seniora* (25 tys. egzemplarzy, okres realizacji: od 1 maja do 31 grudnia 2021 r.; 78 str.): zapytanie ofertowe (nr 2/2021) z 5 marca 2021 r. (kryterium: 100% ceny) i trzy oferty złożone na formularzach ofertowych na różne kwoty;
- *Bezpieczny i Aktywny Senior*:
  - druk magazynu *Bezpieczny Głos Seniora* (25 tys. egzemplarzy, okres realizacji: od 1 maja do 31 grudnia 2021 r.; 72 str.): zapytanie ofertowe (nr 1/2021) z 5 marca 2021 r., (kryterium: 100% ceny) i trzy oferty złożone na formularzach ofertowych na różne kwoty;
  - druk foldera *Stop manipulacji, nie daj się oszukać*: dwie wyceny internetowe z 17 marca 2021 r.;
  - emisja spotu telewizyjnego: zapytanie emailowe z 16 listopada 2021 r. oraz oferta handlowa *TVP3 Kraków* z października 2021 r.¹⁶;
  - organizacja *Domówek z DJ Wiką*: pięć wycen internetowych, w tym trzy na *streaming* z 20 marca 2021 r. oraz zapytania e-mailowe z: 7 marca i 14 kwietnia 2021 r.

Rozpoznania dokonywane były przez Członka Zarządu oraz pracownika zatrudnionego na stanowisku *PR Manager*; Stowarzyszenie dokonywało wyboru najkorzystniejszej (najtańszej) oferty.

W ramach projektów dokonywano w podmiotach zewnętrznych zakupu usług poligraficznych i cateringowych (o charakterze powszechnie dostępnym). Nie dokonywano zakupu usług hotelowych i wynajmu sal.

(akta kontroli str. 704, 705, 710-753, 1040-1055)

Członek Zarządu wyjaśniła, że koszty osobowe, tj. stawki za dany rodzaj pracy oraz koszty jednostkowe działań dla produktu lub usługi ustalane były na podstawie porównania cen u potencjalnych wykonawców. Dodała, że jako metodologię porównania brano pod uwagę analizę ofert na stronach internetowych lub wywiad telefoniczny lub zapytanie drogą e-mailową lub faktury i rachunki z analogicznych działań w innych projektach.

(akta kontroli str. 1034-1035, 1036-1039)

Członek Zarządu wyjaśniła, że osoby fizyczne do realizacji zadań związanych odpowiednio z: *promocją i koordynacją kampanii; organizacją stoisk i wykładów oraz koordynacją spotkań zespołów wolontariackich* wybierane były na podstawie: doświadczenia: zawodowego i w pracy w środowisku seniorskim; predyspozycji merytorycznych i społecznych; znajomości działalności Stowarzyszenia i jego misji *proseniorskiej* oraz posiadania zaufania do osoby i przekonania do profesjonalnie wykonanych zadań przez nią – na podstawie dotychczasowej współpracy.

(akta kontroli str. 1034-1035, 1036-1039)

¹⁶ W ramach zadania Stowarzyszenie zawarło umowy na emisję filmów reklamowych: z 17 listopada 2021 r. (od 26 do 27 listopada 2021 r.; 4 emisje) w *TVP* oraz z 19 listopada 2021 r. (od 24 listopada do 10 grudnia 2021 r.; 29 emisji) w programach regionalnych *TVP*. Ponadto Stowarzyszenie zawarło umowy na emisję spotu radiowego (*Stop manipulacji, nie daj się oszukać*) na podstawie: zlecenia z 18 listopada 2021 r. (od 22 listopada do 21 grudnia 2021 r.; 25 emisji) w *Radio Kraków* oraz zlecenia z 18 listopada 2021 r. (od 1 do 20 grudnia 2021 r.; 40 emisji) w *Radio Warszawa*.

Koszty podane w rozliczeniach obu projektów wynikały z ewidencji księgowej prowadzonej dla każdego z projektów. Stowarzyszenie wyodrębniło analityczne konta księgowe (odpowiednio: 500-33 i 500-32), na których ewidencjonowało koszty podane w sprawozdaniach z realizacji obu projektów. Kwoty podane w sprawozdaniach z projektów były zgodne z danymi z *zestawień obrotów i sald* dla ww. kont analitycznych za 2021 r.

(akta kontroli str. 651-663, 679-691)

Stowarzyszenie nie było objęte obowiązkiem badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138)

Stowarzyszenie w okresie objętym kontrolą nie prowadziło działalności gospodarczej, prowadziło działalność nieodpłatną statutową na rzecz aktywizacji i edukacji seniorów. W 2021 r. Stowarzyszenie prowadziło działalność odpłatną statutową w ramach projektu *Gmina Przyjazna Seniorom*, realizując różnego rodzaju przedsięwzięcia w gminach na zasadach określanych umowami.

(akta kontroli str. 388, 389)

W wyniku badania faktur VAT/rachunków wskazanych w sprawozdaniu z wykonania każdego z kontrolowanych projektów stwierdzono, że:

- Stowarzyszenie dysponowało dowodami księgowymi potwierdzającymi dokonanie operacji gospodarczych, które były podstawą odpowiednich zapisów w księgach rachunkowych prowadzonych dla kontrolowanych projektów, na podstawie art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁷;
- dowody księgowe, opłacane ze środków Programu, zawierały na odwrocie m.in. trwały opis merytoryczny zadania, którego dotyczyły, w tym:
  - przeznaczenie zakupionej usługi, towaru lub opłaconej należności;
  - wskazanie, w jakiej części należność została opłacona ze środków pochodzących z dotacji w ramach Programu i w jakiej ze środków własnych;
  - stwierdzenie zgodności merytorycznej (data z podpisem osoby uprawnionej).

Zgodnie z zawartymi umowami:

- Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową kontrolowanych zadań w sposób, który umożliwiał identyfikację poszczególnych operacji księgowych – na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 1, art. 23 ust. 2 pkt 2 i art. 24 ust. 4 pkt 1 ustawy o rachunkowości;
- opis faktur VAT/rachunków zawierał podpisy osób odpowiedzialnych za sprawy dotyczące prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz zatwierdzania do zapłaty dowodów księgowych.

Stowarzyszenie przestrzegało obowiązujących przepisów ustawy o rachunkowości i zasad Regulaminu (Część B *Sprawozdawczość i rozliczenie dotacji* Część I *Zasady rozliczania dotacji* pkt 3 *Dokumentacja finansowo-księgową i zasady jej przechowywania*).

W żadnym z projektów nie wystąpiły wydatki niekwalifikowane. Rozliczenie obu projektów było zgodne z przyjętym budżetem. Stowarzyszenie nie było podatnikiem VAT.

(akta kontroli str. 23-38, 61-75, 120-121, 122-138)

W kontrolowanych projektach nie doszło do:

- zwiększenia sum wydatków w danej kategorii kosztów;
- zmiany kategorii kosztów i przesunięć pomiędzy wydatkami w ramach kategorii kosztów.

(akta kontroli str. 388, 389)

¹⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.; dalej: *ustawa o rachunkowości*.

Stowarzyszenie po realizacji kontrolowanych projektów nie zbywało rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dotacji (według stanu na 22 grudnia 2022 r.).

(akta kontroli str. 388, 389)

W żadnym z projektów Stowarzyszenie nie ponosiło wydatków inwestycyjnych, infrastrukturalnych oraz kosztów, których jedynym celem byłby jego rozwój instytucjonalny. Środki Programu nie były również przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej.

Stowarzyszenie realizowało projekty bezpośrednio.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138, 704, 705-706)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanego Stowarzyszenia w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Oświadczenia o pracy społecznej przy realizacji obu projektów, złożone przez Prezesa Zarządu oraz Członka Zarządu, zawierały braki formalne w odniesieniu do wymogów Regulaminu.

Na podstawie Regulaminu (Część A *Zasady przyznawania dotacji* Część III *Zasady finansowania i realizacji zadań* pkt 5 *Wkład własny*, str. 14) ww. oświadczenie powinno zawierać w szczególności: imię i nazwisko członka oraz miejsce wykonywania pracy społecznej.

Skontrolowane oświadczenia ww. informacji nie zawierały, nie były też opatrzone datą ich złożenia. Dotyczyło to wszystkich czterech oświadczeń złożonych w obu kontrolowanych projektach przez Prezesa Zarządu oraz Członka Zarządu, na 1 250 zł każde (50 godzin według stawki 25 zł za godzinę, łącznie na 5 tys. zł).

Prezes Zarządu wyjaśnił, że przedłożone oświadczenia dotyczyły jego osoby oraz jednego członka Zarządu i zostały złożone w dniu zakończenia realizacji projektów (31 grudnia 2021 r.). Dodał, że wymienione czynności wykonywane były na terenie całego kraju – zgodnie z ogólnopolskim charakterem projektów.

(akta kontroli str. 390, 391, 414-418, 704, 705-706)

2. Złożone w ramach realizacji obu kontrolowanych projektów oświadczenia beneficjentów (ostatecznych), mające potwierdzać kwalifikowalność wydatków związanych z ich uczestnictwem w realizowanych zadaniach, tj. dokumenty w postaci list obecności i uczestników, zawierały braki formalne w odniesieniu do wymogów Regulaminu. Dotyczyło to wszystkich ww. list z sześciu warsztatów i czterech konferencji, tj.:

- pełnego wskazania liczb porządkowych i dat urodzenia uczestników brakowało w trzech przypadkach;
- ww. dokumenty nie zawierały wskazania osoby prowadzącej zajęcia oraz jej podpisu,
- ww. dokumenty nie zawierały czasu trwania zajęć;
- ww. dokumenty nie zawierały potwierdzenia odbioru materiałów szkoleniowych przez uczestników (w przypadku ich przekazywania).

Zgodnie z Regulaminem (Część A *Zasady przyznawania dotacji* Część III *Zasady finansowania i realizacji zadań* pkt 6 *Koszty kwalifikowane*, str. 15) potwierdzeniem kwalifikowalności wydatków związanych z uczestnictwem beneficjentów ostatecznych w realizowanych zadaniach jest oświadczenie złożone przez tegoż beneficjenta, zawierające m.in.: liczbę porządkową; datę urodzenia uczestnika (beneficjenta ostatecznego); imię i nazwisko prowadzącego zajęcia oraz jego podpis; czas trwania zajęć (godziny graniczne od... do...) i wskazanie – w przypadku przekazywania materiałów szkoleniowych – na liście obecności potwierdzenia ich odbioru przez uczestników. Skontrolowane oświadczenia ww. informacji nie zawierały.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że (odpowiednio):

- brak wpisanej liczby porządkowej spowodowany był omyłkowym niedopatrzeniem przez osoby wypełniające listę. Dodał, że *nie wpłynęło to na zaburzenie monitorowania liczby uczestników, ponieważ ich ilość była na bieżąco rejestrowana przez osoby zarządzające i realizujące projekty*;
- brak fizycznie wpisanej daty (urodzenia) spowodowany był niewyrażeniem zgody przez uczestnika na jej wpisanie i upublicznianie (listy miały charakter obiegowy) lub przeoczeniem jego wpisu w danej rubryce;
- imię i nazwisko prowadzącego znajdowało się np. na prezentacjach, natomiast nie podawaliśmy go na listach obecności. Dodał, że zdarzało się również, że było kilka osób prowadzących wydarzenie (np. konferencje prasowe);
- czas trwania zajęć był określony w oparciu o zapisy wniosku projektowego oraz w informacjach podczas przygotowań. Dodał, że *przyjeliśmy założenie, że uczestnictwo w danym wydarzeniu obejmuje godziny trwania tego wydarzenia. W sytuacji, gdy dokumentacja projektowa wymagałaby rozliczenia godzinowego lub procentowego – wówczas stosowalibyśmy inne formaty list, które literalnie na to by wskazywały*;
- przyjęliśmy zasadę, że każde spotkanie projektowe było równolegle traktowane jako moment przekazywania materiałów projektowych. *Więc z założenia, każdy uczestnik wydarzenia był równocześnie posiadaczem przekazanych materiałów. Ponadto ze względu na „handoutową” formę materiałów projektowych (materiały informacyjne, promocyjne, edukacyjne) przekazywanych beneficjentom projektu przyjęliśmy system realizowany w poprzednich projektach o oświadczeniach osób przekazujących materiały projektowe.*

Prezes Zarządu wyjaśnił również, że *wszyscy uczestnicy projektu spełniali wymagania formalne danego projektu, było to analizowane na etapie doboru beneficjenta (...) oraz w oparciu o bazę Stowarzyszenia, to dotyczyło przypadków, gdy dana osoba uczestniczyła w innych wydarzeniach i projektach Stowarzyszenia lub była posiadaczem „Ogólnopolskiej Karty Seniora”.*

(akta kontroli str. 390, 391, 462, 542-553, 554-561, 704, 705-706)

OCENA CZĄSTKOWA

Stowarzyszenie prawidłowo przygotowało i wykonało zadania publiczne określone w umowach na realizację kontrolowanych projektów.

W ramach kontrolowanych projektów nie stwierdzono:

- podania nieprawdziwych danych w ofertach lub sprawozdaniach z realizacji projektów;
- niepełnego wykonania przewidzianych w umowach zadań (w ramach projektów) lub wykonania innych zadań niż te wskazane w ofertach;
- ponoszenia wydatków w ramach projektów w sposób niezgodny z wymogami kwalifikowalności oraz rozliczania wydatków niekwalifikujących się do sfinansowania w ramach projektów.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego udokumentowania (w przypadku trzech rodzajów dokumentów) wykonania realizowanych zadań.

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu faktycznego

W odpowiedzi na pytanie – czy zakładane do realizacji i kontrolowane projekty poprzedziły (każdorazowo) rozpoznania potrzeb w zakresie aktywności społecznej osób starszych w kontekście uwarunkowań funkcjonowania lokalnej społeczności, Prezes Zarządu wyjaśnił, że projekty miały charakter ogólnopolski, dlatego też dokumentem analizowanym podczas rozpoznania potrzeb była *Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2019 r.* wydana przez MRiPS w 2020 r. Ponadto Prezes Zarządu wyjaśnił, że wchodził w skład: Rady Organizacji Pacjentów przy Rzeczniku Praw Pacjenta (od 2019 r.), a od 2020 r.: Rady Dostępności przy Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Rady ds. Polityki Senioralnej przy MRiPS. Uczestnicząc w ww. gremiach miał m.in. możliwość konsultowania się z ekspertami i samorządowcami.

Dodał także, że Stowarzyszenie korzystało z badań prowadzonych przez organizacje partnerskie: *Małopolski Instytut Rozwoju Społecznego Sp. z o.o.* i bezpłatną ogólnopolską internetową platformę dedykowaną Seniorom, które w latach 2021-2022 przeprowadziły badania na temat zmieniającej się sytuacji osób starszych, ich potrzeb i problemów.

Ww. Spółka miała charakter *non-profit* (prowadziła działalność jako przedsiębiorstwo społeczne); *wykonywała część zleconych procesów technicznych, logistycznych i promocyjnych przewidzianych w ramach realizacji projektów.*

Członek Zarządu wyjaśniła, że zaangażowanie ww. Spółki było motywowane jej misją społeczną (zatrudnianie w 50% osób z różnym stopniem niepełnosprawności), a także kompleksową znajomością działalności Stowarzyszenia i wpisywaniem się w jego cele społeczne i *proseniorskie*¹⁸.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138, 388, 389, 1034-1035, 1036-1039)

Wyjaśniając w jaki sposób kontrolowane projekty wpisywały się w politykę regionu Prezes Zarządu wskazał, że Stowarzyszenie każdorazowo analizowało dostępne strategie regionalne, które zawierały m.in. politykę senioralną. Dodał, że strategie te nie były ujednoczone i dlatego Stowarzyszenie korzystało z dokumentów, które miały charakter strategii regionalnych z obszaru całego kraju (m.in. dla województw: małopolskiego, mazowieckiego i śląskiego).

Obszary, które uwzględniano, dotyczyły m.in.:

- uczestnictwa w życiu społecznym oraz wspierania wszelkich form aktywności obywatelskiej: społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej;
- tworzenia warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych;
- promocji zdrowia, profilaktyki chorób, dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- systemu wsparcia nieformalnych opiekunów przez instytucje publiczne.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138)

Kontrolowane projekty, z uwagi na ich ogólnopolski charakter, były m.in. konsultowane z samorządami i radami seniorów z obszaru całego kraju, w tym z:

- gminami z terenu Małopolski;
- Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego (dalej: *UMWM*) i Małopolskim Urzędem Wojewódzkim (dalej: *MUW*);

¹⁸ Ww. Spółka została założona przez Stowarzyszenie za rekomendacją Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (ROPS) w Krakowie w ramach projektu finansowanego ze środków MRPO w latach 2014-2020.

- Radą Krakowskich Seniorów i *Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów* (Oddziały w Krakowie).

Konsultacje (nieudokumentowane), prowadzone przez przedstawiciela Stowarzyszenia od kwietnia do grudnia 2021 r. podczas przedsięwzięć organizowanych przez Stowarzyszenie, dotyczyły m.in.: diagnozy potrzeb seniorów; analizy dostępu seniorów do różnych form aktywności dla osób starszych; rozwiązań legislacyjnych dążących do poprawy życia seniorów oraz rozwiązań instytucjonalnych na rzecz poprawy dostępu seniorów do życia społecznego i publicznego.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138, 390, 391, 567-571)

Stowarzyszenie w ramach Programu współpracowało z organizacjami z całego kraju w ramach realizacji każdego z kontrolowanych projektów. W przypadku Krakowa i Małopolski były to m.in.:

- Urząd i Rada Miasta Krakowa, UMWM i Sejmik Województwa Małopolskiego oraz MUW;
- Rada Krakowskich Seniorów, Ogólnopolskie Porozumienie o Współpracy Rad Seniorów (z siedzibą w Krakowie) oraz Małopolska Rada Polityki Senioralnej;
- UTW: Uniwersytetu Rolniczego; Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego oraz prowadzące działalność w: Miechowie, Andrychowie, Kłaju, Starym Sączu, Łęczycy i Limanowej;
- trzy Centra Aktywności Seniorów w Krakowie;
- SP ZOZ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Krakowie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie, domy pomocy społecznej (w Krakowie) i ROPS w Krakowie;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Oddział Małopolski) oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Oddział w Krakowie);
- kina, muzea oraz centrum sztuki;
- stowarzyszenia i fundacje (w tym *Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów*);
- media lokalne (Radio Kraków i TVP Kraków).

(akta kontroli str. 120-121, 122-138, 390, 391, 572, 573)

W ramach realizacji zadania *Patriotyczny Głos Seniora* Stowarzyszenie prowadziło działania w formule międzypokoleniowej, angażując w projekt dzieci ze szkół: podstawowych oraz średnich. Ponadto Stowarzyszenie organizowało spotkania edukacyjne w ramach kampanii *Nieznani Bohaterowie Niebios*, której partnerami były szkoły podstawowe. W ramach konkursu *Śladami Niepodległej* zachęcano seniorów i ich wnuków do wysyłania do Stowarzyszenia międzypokoleniowych prac historycznych. Patronami tych działań były szkoły podstawowe i przedszkola.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138)

W ramach kontroli NIK zwróciła się do Prezydenta Miasta Krakowa (z uwagi na siedzibę Stowarzyszenia) z prośbą o udzielenie informacji m.in. o głównych problemach ograniczających aktywność społeczną osób starszych w Krakowie oraz zakres współpracy Miasta ze Stowarzyszeniem w latach 2021-2022.

Odnosząc się do głównych problemów ograniczających aktywność społeczną osób starszych w Mieście oraz działań, które byłyby najbardziej skuteczne w zakresie podnoszenia aktywności społecznej osób starszych Prezydent Miasta Krakowa wskazał na diagnozę problemów osób starszych w Krakowie oraz, że proponowane działania aktywizujące seniorów zawiera *Gminny Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych* na lata 2021-2025, przyjęty uchwałą Nr LII/1454/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 27 stycznia 2021 r.

Odnosząc się do współpracy Miasta ze Stowarzyszeniem w zakresie realizowanych przez tę organizację projektów w ramach Programu, Prezydent Miasta Krakowa

wskazał, że Gmina Miejska Kraków współpracowała ze Stowarzyszeniem w organizacji VIII i IX *Międzynarodowych Senioraliów* w Krakowie (w 2021 r. i 2022 r.) i na innych płaszczyznach nie włączała się w realizację projektu „Aktywni+”. Dodał, że w związku z powyższym nie ma wiedzy na temat efektów programu i ewentualnych działań poprawiających jego skuteczność.

(akta kontroli str. 380-382, 383-387)

Do pomiaru rezultatów w obu kontrolowanych projektach przyjęto skwantyfikowane wskaźniki. Były to m.in. w przypadku:

- projektu *Patriotyczny Głos Seniora*: prace konkursowe (50 prac); nakład czasopisma (zakładano min. 25 tys. egzemplarzy) *Patriotycznego Głosu Seniora* (Nr 57 *Głosu Seniora*) – wydano 62 tys. egzemplarzy; nakład publikacji *Nieznani Bohaterowie Niebios* (6 tys.)¹⁹ oraz filmy/reportaże (12). W ramach ww. projektu wyodrębniono ogółem 18 rezultatów;
- projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior*: nakład czasopisma (zakładano min. 25 tys. egzemplarzy) *Bezpieczny Senior* (Nr 56 *Głosu Seniora*) – wydano 36 tys. egzemplarzy; nakład folderów edukacyjno-informacyjnych *Stop manipulacji, nie daj się oszukać!* (15 tys.)²⁰; warsztaty prowadzone hybrydowo (4 spotkania) oraz *Domówki z DJ Wiką i „Głosem Seniora” podczas rejsów po Wiśle* (3 wydarzenia). W ramach ww. projektu wyodrębniono ogółem 14 rezultatów.

(akta kontroli str. 39-47, 76-82, 120-121, 122-138, 1056)

Działania prowadzone w ramach projektu *Patriotyczny Głos Seniora* obejmowały:

- ogólnopolską kampanię *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej* (IV edycja), której celem było promowanie wiedzy historycznej oraz aktywizowanie osób starszych do działań patriotycznych i udziału w utrwalaniu lokalnej pamięci historycznej. Na kampanię składały się:
  - konkurs *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej – edycja 2021* (od 16 lipca 2021 r.), którego celem było zaktywizowanie seniorów w poszukiwaniu w swoich okolicach miejsc związanych z walką o niepodległość Polski poprzez tworzenie dziennikarskich, historyczno-patriotycznych publikacji lub reportaży, poezji oraz patriotycznych tekstów artystycznych. Przedmiotem konkursu było przygotowanie opracowania merytorycznego w formie artykułu lub filmu na temat patriotyczno-historyczno-niepodległościowy, w oparciu o regulamin kampanii i konkursu (bez daty);
  - wydanie specjalnego numeru *Głosu Seniora* (Nr 57): *Patriotyczny Głos Seniora* przedstawiającego prace powstałe w ramach ww. konkursu;
  - specjalny dział *Patriotyczny Głos Seniora* w trzech kolejnych numerach *Głosu Seniora*, w którym seniorzy przedstawiali swoje wspomnienia nawiązujące do wydarzeń historycznych i patriotycznych oraz prezentowano prace powstałe w ramach ww. konkursu;
  - organizację *Patriotycznego Wieczorka Poezji z Głosem Seniora* (27 listopada 2021 r. w Krakowie), w ramach którego m.in. zaprezentowano projekt;
- ogólnopolską kampanię *Nieznani Bohaterowie Niebios* (I edycja), której celem było upamiętnienie miejsc i historii związanych z *upadkiem samolotów i wypadków lotników alianckich walczących pod polskim niebem z niemieckim okupantem*. Kampania służyła także odnalezieniu i udokumentowaniu zestrzeleń/strąceń (*katastrof*) lotniczych alianckich bombowców w Małopolsce i na Śląsku (ww. wypadki lotnicze miały miejsce w okresie 4/5 sierpnia – 28/29 grudnia 1944 r.). Partnerami kampanii były Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila

¹⁹ Publikacja nie zawierała informacji o nakładzie oraz dacie wydania; wydano (11 listopada 2021 r.) sześć tys. egzemplarzy.

²⁰ Publikacja nie zawierała informacji o nakładzie oraz dacie wydania; wydano (20 grudnia 2021 r.) 15 tys. egzemplarzy.

Fieldorfa „Nila” w Krakowie oraz Fundacja im. T. Kościuszki w Krakowie. Na kampanię składały się:

- specjalny dział (*Nieznani Bohaterowie Niebios*) w trzech kolejnych numerach *Głosu Seniora*, poświęcony roli alianckich bombowców podczas II wojny światowej;
- interaktywny portal edukacyjny www.bombowce.pl dotyczący tematyki kampanii, zawierający m.in. mapę Polski z rozpoznanymi miejscami ww. wypadków;
- publikacja *Nieznani Bohaterowie Niebios – Pamięci Lotników Poległych pod Polskim Niebem* dotycząca m.in. miejsc ww. wypadków (zamieszczona także na ww. portalu);
- 12 filmów/reportaży na temat historii miejsc ww. wypadków (trwających po ok. 8-15 min.), udostępnianych internetowo i zamieszczonych na ww. portalu;
- powołanie 12 zespołów *wolontariackich* w składzie 2-8 osób (w założeniu, w ich skład miały wchodzić co najmniej 4 osoby), których celem działania było upamiętnienie historii i miejsca ww. wypadków w ramach kampanii²¹. Zespoły zostały zawiązane od 4 lipca do 15 grudnia 2021 r.

Ponadprogramowo została przygotowana wystawa *Nieznani Bohaterowie Niebios* (4 grudnia 2021 r. w Krakowie) w ramach konferencji podsumowującej projekt.

(akta kontroli str. 390, 391, 574, 575-578, 579-584, 585-604, 605-617, 618-621)

Działania prowadzone w ramach projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior* obejmowały:

- ogólnopolską kampanię *Bezpieczny Senior – Stop Manipulacji, nie daj się oszukać!* której głównym celem była edukacja seniorów w obszarze oszczędności, ekonomii, praw konsumenta, manipulacyjnych technik sprzedaży (podczas pokazów i prezentacji) oraz bezpieczeństwa;
- wydanie specjalnego numeru *Głosu Seniora* (Nr 56): *Bezpieczny Senior* odnoszącego się do ww. tematyki;
- specjalny dział *Bezpieczny Senior* w trzech (w założeniu: kolejnych) numerach *Głosu Seniora*, w którym zamieszczono teksty dotyczące m.in. pokazów sprzedażowych *on-line*; oraz oszustw *Na pracownika ZUS*;
- folder edukacyjno-informacyjny kampanii, zawierający opis oszustw dokonywanych na szkodę seniorów stosowanych w Internecie i w przestrzeni realnej (m.in. *spoofing, phishing, smishing*);
- produkcja i emisja edukacyjnego spotu (telewizyjnego i radiowego) *Stop Manipulacji, nie daj się oszukać!* odnoszącego się do ww. tematyki i zamieszczonego w mediach społecznościowych;
- stworzenie strony internetowej kampanii www.niedajmysieoszukac.pl, zawierającej m.in. kompendium przypadków oszustw;
- wykład i stoisko *Bezpieczny Senior* podczas *VIII Międzynarodowych Senioraliów* w Krakowie, realizowanych z Urzędem Miasta Krakowa 15-16 września 2021 r., hybrydowo (na stoisku istniała możliwość pozyskania indywidualnych porad w zakresie bezpieczeństwa);
- warsztaty *Stop Manipulacji, nie daj się oszukać!*: pięć spotkań realizowanych w formule hybrydowej (10 lipca, 8 sierpnia, 15 września – dwa spotkania, 14 grudnia, 20 grudnia 2021 r.) m.in. podczas ww. *Senioraliów* oraz organizowanych w Krakowie: *Kina dla Seniora* oraz wigilii *Głosu Seniora*;

²¹ Działalność ww. zespołów odnosiła się do (12) zidentyfikowanych przez Stowarzyszenie miejscach ww. wypadków: Niecew-Wojnarowa; Kraków Zabłocie; Olszyny; Banice-Krzywa k. Sękowej; Jeleśnia, Koniówka k. Czarnego Dunajca; Zygodowice k. Wadowic; Wólka Zręczycka k. Gdowa; Ochoznica Górna; Kraków-Kliny-Zacisze; Polanki nad Szczawą; Zdieszowice-Kędzierzyn-Błachownia. Zespoły powstały w: Krakowie-Zabłociu; Olszynch; Banicy-Krzywej; Koniówce; Wólce Zręczyckiej; Stopnicach/Szczawie-Polankach; Kędzierzynie-Koźlu (dwa zespoły) oraz w: Ropicy Górnej; Tomicach; Tylmanowej.

- o wyprodukowanie ośmiu filmów dla seniorów i ich zamieszczenie w ramach telewizji internetowej *Głos Seniora TV*, w ramach których promowano m.in. historię oszukanej seniorki²²;
- o trzy spotkania taneczne realizowane hybrydowo z *DJ Wiką* i *Głosem Seniora* (dwie odbyły się podczas rejsu statkiem po Wiśle: 29 i 30 czerwca 2021 r., jedna podczas Sylwestra 2021 r.).

Kampania informacyjno-promocyjna, prowadzona przez cały okres trwania projektu, obejmowała m.in. informacje w mediach społecznościowych (profile F.: *Stop Manipulacji – nie daj się oszukać*; *Głos Seniora* oraz *Ogólnopolska Karta Seniora*), stronach internetowych www.glosseniora.pl i www.niedajmysieoszukac.pl²³ oraz e-mailing zawierający informacje edukacyjne, skierowany przez Stowarzyszenie m.in. do seniorów – czytelników *Głosu Seniora* i posiadaczy *Ogólnopolskiej Karty Seniora* (z bazy Stowarzyszenia); *partnerskich organizacji seniorskich* (z którymi współpracowało Stowarzyszenie); domów pomocy społecznej; j.s.t. oraz mediów. Stowarzyszenie pozyskało także patronaty honorowe, w tym MRiPS, Ministra Sprawiedliwości i Marszałka Województwa Małopolskiego oraz patronaty mediów: publicznych, komercyjnych i społecznościowych.

(akta kontroli str. 120-121, 122-138, 139-183, 184-222)

Zakładane i osiągnięte rezultaty zadań publicznych wyniosły w przypadku projektu *Patriotyczny Głos Seniora*:

- o kampania *Patriotyczny Głos Seniora – Śladami Niepodległej*:
  - konkurs, na który wpłynęło 50 prac nadesłanych przez Seniorów;
  - specjalny numer *Głosu Seniora* (Nr 57): 76 stron o nakładzie 62 tys. egzemplarzy (zakładano 25 tys.) wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną na www.glosseniora.pl;
  - specjalny dział opublikowany w trzech kolejnych numerach *Głosu Seniora* (Nr 54-56) o nakładzie odpowiednio: 25 tys., 31 tys. i 36 tys. egzemplarzy wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną jw.;
  - *Patriotyczny Wieczorek Poezji z Głosem Seniora*: transmitowany na kanale Y. *Głos Seniora TV* uzyskał 5 tys. odbiorców (według danych Stowarzyszenia);
- o kampania *Nieznani Bohaterowie Niebios*:
  - specjalny dział opublikowany w trzech kolejnych numerach *Głosu Seniora* (Nr 55-57) o nakładzie odpowiednio: 31 tys., 36 tys. i 62 tys. egzemplarzy wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną jw.;
  - portal internetowy www.bombowce.pl;
  - publikacja *Nieznani Bohaterowie Niebios – Pamięci Lotników Poległych pod Polskim Niebem* 40 stron o nakładzie 6 tys. egzemplarzy wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną jw.;
  - 12 filmów/reportaży na temat historii miejsc ww. wypadków udostępnionych: na kanale *Głos Seniora TV*²⁴; na profilu F., poprzez e-mailing do seniorów, ww. partnerskich organizacji seniorskich, j. s. t. i mediów oraz na stronie www.glosseniora.pl;

²² Zamieszczono także m.in. filmy: przepis kulinarny na zakwas z buraków (20 lipca 2021 r.) oraz w ramach kampanii *Stylowi Seniorzy: Makijaż dla Kobiety Dojrzałej* (8 listopada 2021 r.) i zaproszenie do tej kampanii (12 listopada 2021 r.), *Doświadczenie i inspiracje w polityce senioralnej gmin* (9 listopada 2021 r.), koncert muzyczny (16 listopada 2021 r.) oraz *Zwierzak lekiem na samotność* (21 grudnia 2021 r.).

²³ Strona www.glosseniora.pl była stroną Stowarzyszenia.

²⁴ *Głos Seniora TV* był telewizją internetową dla osób wieku powyżej 60 lat prowadzoną przez Stowarzyszenie na kanale Y.

- listy i raporty z działalności 12 zespołów *wolontariackich* oraz dokumentacja zdjęciowa z (12) lokalnych spotkań edukacyjnych zorganizowanych przez zespoły seniorów²⁵.

W ramach projektu zrealizowano także:

- raporty merytoryczno-medialne obu kampanii i ww. konkursu;
- *streaming live* prowadzonych hybrydowo konferencji prasowych: inauguracyjnej i podsumowującej obie kampanie (odpowiednio: 28 czerwca i 4 grudnia 2021 r.) na profilu F. *Głos Seniora*. Retransmisje ww. konferencji zostały udostępnione na kanale Y. *Głos Seniora*;
- 20 tekstów dziennikarsko-dokumentalnych stworzonych przez seniorów.

Projekt uzyskał 200 beneficjentów bezpośrednich (ustalonych na podstawie: list obecności, listy zespołów *wolontariackich* oraz listy ze spotkań w ramach kampanii *Nieznani Bohaterowie Niebios*) oraz 200 tys. odbiorców pośrednich.

(akta kontroli str. 39-47, 120-121, 122-138, 139-183, 184-222)

Zakładane i osiągnięte rezultaty zadań publicznych wyniosły m.in. w przypadku projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior*:

- specjalny numer *Głosu Seniora* (Nr 56): 76 stron o nakładzie 36 tys. egzemplarzy (zakładano 25 tys.) wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną na www.glosseniora.pl. Ponadto został przekazany m.in. do 2,7 tys. j.s.t., ww. partnerskich organizacji społecznych;
- specjalny dział opublikowany w trzech numerach *Głosu Seniora* (Nr: 54-55 i 57) o nakładzie odpowiednio: 25 tys. 31 tys. i 62 tys. egzemplarzy wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną jw. Czasopismo było dystrybuowane do 400 ww. organizacji społecznych oraz do 180 j.s.t. zrzeszonych w *programie Gmina Przyjazna Seniorom*;
- folder edukacyjno-informacyjny ww. kampanii: 36 stron, wydrukowany w nakładzie 15 tys. egzemplarzy wraz z wersją elektroniczną zamieszczoną jw. Folder został rozdyskrebowany do seniorów, ww. organizacji społecznych i samorządów oraz na wydarzeniach, w których Stowarzyszenie brało udział;
- spoty (telewizyjne i radiowy) kampanii: wyemitowane w: *TVP1, TVP2, TVP3 Kraków, Radiu Warszawa i Radiu Kraków* oraz na kanale *Głos Seniora TV*, gdzie uzyskał ponad 40 tys. wyświetleń i ww. mediach partnerskich. W mediach społecznościowych spot uzyskał zasięg 70 tys. odbiorców. Ponadto Stowarzyszenie wysłało e-mailing promocyjny o spocie do 40 tys. seniorów, 2,7 tys. j.s.t. i 400 ww. organizacji seniorskich oraz 1 tys. mediów;
- strona internetowa kampanii www.niedajmysieoszukac.pl. Według danych Stowarzyszenia oglądalność strony wyniosła 20 tys. wyświetleń miesięcznie.;

Projekt uzyskał 200 beneficjentów bezpośrednich (ustalonych na podstawie: list obecności z ww. warsztatów oraz *Senioraliów*) oraz 200 tys. odbiorców pośrednich.

(akta kontroli str. 39-47, 120-121, 122-138, 139-183, 184-222)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że Stowarzyszenie prowadziło przez cały okres realizacji kontrolowanych projektów monitoring produktów i rezultatów – zgodności z ofertą ich zakresu, treści i zawartości. Ocena satysfakcji beneficjentów prowadzona była poprzez wywiady, rozmowy, badanie aktywności uczestników, wyrażanie opinii poprzez media społecznościowe; przeprowadzona została również anonimowa ankieta wśród uczestników projektów²⁶.

²⁵ Spotkania odbyły się w: Wadowicach (lipiec 2021 r.); Jeleśni (19 października 2021 r.); Banicy (22 listopada i 8 grudnia 2021 r.); Krakowie-Zablociu (25 listopada 2021 r.); Sękowie (9 grudnia 2021 r.); Olszynch (10 grudnia 2021 r.); Zygodowicach (15 grudnia 2021 r.); Ochotnicy Górnej (19 grudnia 2021 r.); Klinowie (27 grudnia 2021 r.).

²⁶ Ankiety były dystrybuowane podczas spotkań z beneficjentami. Wyniki 80 ankiet w ramach *Patriotycznego Głosu Seniora* wskazywały m.in. na dobrą ogólną ocenę realizacji projektu (49 wskazań) oraz bardzo dobry poziom

(akta kontroli str. 390, 391, 642-646)

Dodał, że *o poziomie satysfakcji świadczy ponadto fakt, że projekty były już kolejnymi edycjami* (realizowane były od pięciu lat ze wsparciem finansowym m.in. MRiPS, Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego oraz UMWM).

(akta kontroli str. 120-121, 122-138)

MRiPS nie stwierdziło pobrania dotacji w nadmiernej wysokości i nie wystąpiło o jej zwrot.

(akta kontroli str. 388, 389)

Członek Zarządu wyjaśniła, że sytuacja pandemiczna związana z COVID-19 spowodowała modyfikację aktywności Stowarzyszenia. (...) *zmieniliśmy formułę działań na zdalną, hybrydową i plenerową. Taka okoliczność wpłynęła na postępowanie wykorzystywania narzędzi technologicznych w prowadzeniu działań (...).* Dodała, że *obserwujemy znaczny przyrost umiejętności korzystania z narzędzi technologicznych przez seniorów w tym okresie (...)* Podczas przygotowywania projektów na 2021 r. byliśmy świadomi sytuacji pandemicznej i wnioski były przygotowane z uwzględnieniem realiów pandemii i wszystkich obostrzeń, konsekwencji z nią związanych.

(akta kontroli str. 388, 389)

Prezes Zarządu wskazał, że Stowarzyszenie nie stwierdziło trudności wynikających ze sposobu realizacji konkursu. Dodał, że w przypadku różnic czasowych między podpisaniem umowy a przekazaniem środków Stowarzyszenie wykorzystywało środki własne na pokrycie kosztów zadań projektowych, które później były refundowane z dotacji. *Taka sytuacja nie powodowała komplikacji w przeprowadzaniu zaplanowanych działań i realizacji rezultatów projektów.* Stowarzyszenie w związku z tym nie zgłaszało uwag i trudności w realizacji zadań do MRiPS. Beneficjenci nie zgłaszali problemów podczas realizacji zadań. Prezes Zarządu wyjaśnił, że *wszystkie działania projektów były zaplanowane w oparciu o 10-letnie doświadczenie Stowarzyszenia w pracy z seniorami, a także przy uwzględnieniu ich wcześniejszych zaleceń lub rekomendacji.*

(akta kontroli str. 223-224, 225-232)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *poszczególne projekty i kampanie wzajemnie się uzupełniają i korespondują ze sobą w ramach misji Stowarzyszenia.*

Sprawozdanie merytoryczne Stowarzyszenia z działalności w 2021 r. wskazywało na zakres działań, który – poza ww. projektami, obejmował m.in. projekty:

- magazyn *Głos Seniora* (wydawany od 2012 r.) – w 2021 r. wydano pięć numerów (Nr: 54-58), w tym ww. dwa odnoszące się do kontrolowanych projektów;
- *Małopolska przyjazna pszczołom* (II edycja) realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego (WM);
- *Szkoła przyjazna seniorom*, realizowany przy wsparciu finansowym WM i Programu Erasmus+;
- *Małopolska Solidarna z Seniorami*, realizowany przy wsparciu finansowym WM;
- *Ogólnopolska Karta Seniora – Gmina Przyjazna Seniorom* (według stanu na 31 grudnia: 2021 r.: 166 gmin; 2022 r.: 200 gmin) polegający na wydawaniu osobom w wieku powyżej 60 lat karty upoważniającej do zniżek na usługi i produkty w firmach, które dobrowolnie przystąpiły do programu honorując ww. Kartę (w 2021 r. do programu *Firma Przyjazna Seniorom* przystąpiło

---

zadowolenia z wydarzeń w ramach projektu (63 wskazań). Wyniki 80 ankiet w ramach *Bezpiecznego i Aktywnego Seniora* wskazywały m.in. na dobrą ocenę materiałów upowszechniających projekt (36 wskazań) oraz bardzo dobrą ocenę dostępu do materiałów jako wygodnego i intuicyjnego (71 wskazań).

292 przedsiębiorców; do programu *Gmina Przyjazna Seniorom* przystąpiło 12 gmin z kraju).

Stowarzyszenie prowadziło również działania międzynarodowe, w tym:

- o projekt *Sasme+*, finansowany w ramach programu Unii Europejskiej *Erasmus+*;
- o projekt *TELLaSTORY (storytelling)* finansowany w ramach programu UE *Erasmus+*;
- o projekt *SENIOR FOR EDUCATION (Seniorzy dla edukacji – uczenie się przez całe życie na rzecz integracji międzypokoleniowej)* finansowany w ramach programu UE *Erasmus+*.

(akta kontroli str. 223-224, 225-232, 233-379, 390, 391, 642-646, 647-648, 649-650)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że ww. zadania są realizowane w 2022 r. i będą kontynuowane w latach następnych. Dodał, że Stowarzyszenie wyróżnia konsekwencja i trwałość realizacji podjętych działań. Wskazał przy tym tytułem przykładu, że kampanie *Stop manipulacji, nie daj się oszukać!* i *Patriotyczny Głos Seniora* realizowane były nieprzerwanie od sześciu lat, magazyn *Głos Seniora* od 10 lat (wydano 62 numery), a prowadzenie *Głosu Seniora TV* od czterech lat. Działania te w 70% były realizowane przy wsparciu środków publicznych (europejskich, rządowych i samorządowych). Trwałość ww. projektów i kampanii świadczy również o dobrym odbiorze ich przez seniorów i aktywnym ich udziale w tych działaniach.

(akta kontroli str. 223-224, 225-232)

W ramach kontroli NIK zwróciła się do uczestników kontrolowanych projektów z prośbą o wypełnienie anonimowej ankiety odnoszącej się do ich udziału w projektach. Ankiety rozesłano na początku kontroli, drogą e-mailową, do 25 uczestników każdego projektu²⁷. Otrzymano 9 ankiet (w tym 4 drogą pocztową) od uczestników projektu *Patriotyczny Głos Seniora* (36% rozesłanych ankiet) oraz 5 ankiet (w tym 1 drogą pocztową) od uczestników projektu *Bezpieczny i Aktywny Senior* (20% rozesłanych ankiet). Respondenci wskazali m.in. w przypadku projektu:

- *Patriotyczny Głos Seniora* m.in. na:
  - o pozyskanie wiadomości o projekcie: z Internetu; zaproszeń od organizatora; kontaktu z organizacjami senioralnymi; z prasy oraz ogłoszeń, plakatów i ulotek²⁸;
  - o pod względem oceny spełnienia oczekiwań po udziale w projekcie: *spełnienie w niewielkim stopniu* (jedno wskazanie); *całkowicie spełnione* (55% respondentów) oraz *powyżej oczekiwań* (33%);
  - o zachęcanie przez respondentów: znajomych, przyjaciół lub rodziny do udziału w podobnym wydarzeniu (89%; odpowiedź negatywna uzyskała jedno wskazanie);
  - o brak konieczności wprowadzania potencjalnych zmian w organizacji podobnych wydarzeń (44% respondentów); wskazano przy tym także m.in. na *niespóźnianie się jako współorganizator* i *w odpowiedzialny sposób współuczestniczenia w działaniach promujących wydarzenie* oraz *więcej wyjazdów w teren, chętnie także kraje europejskie*²⁹;
- *Bezpieczny i Aktywny Senior* m.in. na:
  - o oczekiwania respondentów w związku z udziałem w projekcie (m.in.): poszerzenie wiedzy i/lub umiejętności, także *jak nie dać się oszukać* (100% wskazań); obcowanie z kulturą i/lub sztuką; aktywność fizyczna; wyjście z domu; przebywanie wśród ludzi; rozmowa (40%); miłe spędzenie wolnego

²⁷ Stowarzyszenie przekazało dane 39 (różnych) uczestników każdego z kontrolowanych projektów.

²⁸ Ankieta przewidywała możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

²⁹ Ankieta przewidywała możliwość udzielenia własnej odpowiedzi (pytanie otwarte).

czasu; możliwość podzielenia się własną: wiedzą, pomysłami, poglądami; włączenie się w działania środowiska lokalnego (40%);

- o chęć ponownego udziału w tego typu projekcie (100% respondentów);
- o nieuczestniczenie wcześniej w podobnych wydarzeniach (40%) oraz uczestniczenie w podobnych wydarzeniach: kilka razy (60%; o tematyce bezpieczeństwa seniorów);
- o chęć udziału w następnych spotkaniach dotyczących: *upadku bombowców; oszustw; bezpieczeństwa w sieci i zapobieganiu wykluczenia seniorów; Bezpieczny Senior oraz w pokazach wieloaspektowych działań, które mogą realizować organizacje senioralne lub samorząd.*

(akta kontroli str. 955-1005, 1006-1033)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanego Stowarzyszenia w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Stowarzyszenie osiągnęło zakładane efekty w obu kontrolowanych projektach i stosowało właściwe metody ich pomiaru. Nie stwierdzono przypadków uznania przez Stowarzyszenie rzeczowego wykonania zadań za efekt.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o prowadzenie dokumentacji realizowanych działań zgodnie z wymogami regulaminu Programu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków,   stycznia 2023 r.

Kontroler

Paweł Lipowski

główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis